

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **I. Ch.**, zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem AK Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2004, č. j. 59 Az 195/2003 – 23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se stěžovatel domáhá zrušení výše označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2003, č. j. OAM-6141/VL-07-17-2003, kterým byla zamítnuta žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g/ zák. č. 325/1995 Sb., o azylu a o změně zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Stěžovatel má za to, že soud, stejně jako žalovaný, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda je možno na jeho případ vztáhnout ustanovení § 16 zákona o azylu. Ve své vlastní

se stěžovatel dostal do finančních potíží, kdy jej vymahači fiktivních dluhů pronásledovali a k tomu použili osob ze zločineckých struktur; stěžovatel je tak ohrožen na zdraví i životě. Právě s ohledem na tyto potíže je dán důvod udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť stěžovatel patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur a je jimi pronásledován, přičemž domovský stát tuto situaci toleruje. Žalovaný nerespektoval situaci stěžovatele, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zjištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost ponechal zcela bez povšimnutí. Stěžovatel poukazuje na čl. 65 Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Další důvod podané kasační stížnosti stěžovatel spatřuje v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když má zato, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný dle názoru stěžovatele zcela nerespektoval, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi a krajský soud tuto skutečnost ponechal zcela bez povšimnutí. Důvod podání kasační stížnosti stěžovatel spatřuje i v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., když má zato, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení předcházející podání žaloby netrpělo procesní vadou. Soud byl povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Rovněž odůvodnění rozhodnutí žalovaného stěžovatel napadá ve smyslu ust. § 47 odst. 3 správního řádu pro nedostatečnost, což má za následek neodstranitelnou vadu. Stěžovatel rovněž nesouhlasí se způsobem, jakým se soud I. stupně vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, s ohledem na výše uvedené požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak rozhodnutí správního orgánu ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek Krajského soudu v Ostravě byly vydány v souladu s právními předpisy, přičemž plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele, učiněná ve správním řízení. Příslušnost k sociální skupině je nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu, důvodem pro zařazení do sociální skupiny však nemůže být takový sjednocující znak jako je nečlenství ve zločineckých strukturách. Tuto námitku navíc uplatnil stěžovatel až v kasační stížnosti. Žalovaný navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnosti napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu dne 21. 11. 2003, v žádosti uvedl, že nebyl členem žádné politické strany, nebyl nikdy trestně stíhán. Vlast opustil kvůli finančním problémům, půjčil si na léčení své nemocné manželky větší částku peněz a tuto nebyl schopen věřiteli vrátit. Bylo mu proto vyhrožováno prostřednictvím neznámých osob. Do protokolu ze dne 26. 11. 2003 potvrdil, že důvodem žádosti o azyl jsou jeho finanční potíže v souvislosti s neuhrazeným dluhem, obrátil se s žádostí o pomoc na příbuzné, ti však potřebnou částkou nedisponovali. Poté, kdy mu bylo vyhrožováno neznámými vymahači, kontaktoval policii, přislíbila mu pomoc, ale nic neučinila. Na její nečinnost si nikde nestěžoval. Jiné potíže ve vlasti neměl. Dalším důvodem žádosti o azyl je snaha o legalizaci pobytu v České republice, neboť se snaží vyhnout vyhoštění ze země.

Krajský soud v Ostravě dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Tvrzenou nezákonnost podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právních otázek soudem v předcházejícím řízení, když zpochybňuje závěr soudu i správního orgánu o tom, že důvody jím uplatňované neodůvodňují aplikaci § 2 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud považuje za nutné předeslat, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávním, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnosti, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má,

nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, který má mimo jiné odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině ve státě, jehož občanství má nebo ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pro udělení azylu z uvedeného důvodu je tedy třeba, aby u žadatele o azyl byly naplněny dvě základní podmínky. První podmínkou je odůvodněný strach z pronásledování. Stěžovatel se domnívá, že tato podmínka je v jeho případě naplněna, aniž však tvrdí relevantní důvody. Podle ust. § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Takovou skutečnost však stěžovatel netvrdil.

Druhou podmínkou, kterou zákon o azylu vyžaduje, je odůvodněný strach z pronásledování z důvodů příslušnosti k určité sociální skupině. Stěžovatel má za to, že i tato podmínka je u něj naplněna, což dovozuje svou příslušností k sociální skupině nečlenů zločineckých struktur, toto tvrzení však uplatnil až v podané kasační stížnosti, v řízení před správním orgánem, a proto se jím Nejvyšší správní soud s ohledem na ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nezabýval. Nad rámec odůvodnění však soud uvádí v souladu s konstantní judikaturou, že ani stěžovatelem vymezenou skupinu nečlenů zločineckých struktur nelze považovat za sociální skupinu splňující atributy komunity, která by mohla být způsobilá založit důvod udělení azylu.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona. Podle § 16 odst. 2 rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro její zjevnou nedůvodnost lze vydat nejpozději do třiceti dnů ode dne zahájení řízení o azylu. Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ust. § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve lhůtě do třiceti dnů od zahájení správního řízení, vydá rozhodnutí podle ust. § 12 s dalšími akcesorickými výroky, t. j. existencí překážky vycestování. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb., správní řád, má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Skutečnosti uváděné stěžovatelem nelze považovat za pronásledování ve smyslu ust. § 12 písmeno b) zákona o azylu. Stěžovatel neopustil Ukrajinu z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod nebo z důvodů rasy, náboženství nebo politického přesvědčení, ale z důvodu problémů se soukromými osobami. Stěžovateli rovněž v případě návratu na Ukrajinu nehrozí žádné sankce za to, že požádal v jiné zemi o udělení azylu.

Stěžovatel napadá rozhodnutí soudu prvního stupně z důvodu, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí nebyla řádně zjištěna a nebylo přihlédnuto ke všem rozhodným okolnostem, aniž však konkretizuje, jaké okolnosti to měly být a v čem byl skutkový stav zjištěn nedostatečně. Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel

v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru. Z textu kasační stížnosti však nelze zjistit jakými konkrétními vadami mělo trpět řízení před správním orgánem, pro které měl soud napadené rozhodnutí zrušit a které stěžovatel v řízení před tímto soudem uplatnil. Stěžovatel v kasační stížnosti pouze uvádí, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, aniž však zmiňuje jaké důkazy nebyly provedeny, jaké navrhoval nebo v řízení uplatnil, což bez dalšího nelze podřadit pod důvod pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků žalovaný při svém rozhodování vycházel. Stěžovatel byl v protokolu o pohovoru, vedeném za účasti tlumočnicka, řádně seznámen s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohl navrhnout doplnění důkazů, z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádal, ani neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný. Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud I. stupně i vyhodnotil.

Důvodem pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je nepřezkoumatelnost, spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Námitku uplatněnou v tomto ohledu neshledal Nejvyšší správní soud opodstatněnou, když její konstatování zůstalo pouze v obecné rovině. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatele podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 13. června 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu